

тяжкості, що, відповідно, передбачає застосування більш гуманних заходів покарання.

Вивчення громадської думки вказує на те, що завдяки змінам у законодавстві українська судова система буде не «каральним органом», а системою, що захищає права людини і громадянина, та дасть змогу Україні отримати нові життєві стандарти. Водночас система законодавчої діяльності залишається відкритою, передбачає можливість постійного удосконалення та здійснення її психологічного супроводу. Актуальними завданнями в цій галузі є такі: моніторинг громадської думки щодо змісту законодавчої діяльності в державі; психологічне вивчення проблеми адекватного використання законодавчими категоріями відповідальності в моделі людської поведінки; дослідження проблеми відповідності юридичної норми відповідальності та індивідуального змісту категорії відповідальності громадянина.

МІСЦЕ ЗАКОНОДАВЧОЇ ВЛАДИ В СИСТЕМІ ПОДІЛУ ВЛАД

Пустовіт Жанна Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри загально-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Конституція України 1996 року на якісно новому рівні закріпила конституційно-правовий статус українського парламенту. Власне, стаття 75 Конституції України визначила, що єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент - Верховна Рада України. [1, с.19].

На думку Л.Т. Кривенко дана норма має виключне значення, що виражається в тому, що вона представляє собою норму -дефініцію, яка дає визначення Верховній Раді. Значення даної норми відзеркалює також її місце в розділі Основного закону «Верховна Рада України», який вона відкриває, посідаючи в ньому перше місце [2, с.50].

Парламент має законодавчу владу, яка є частиною делегованого народом суверенітету, тобто частиною суверенної народної влади, делегованої парламентом. Це надає парламенту представницького характеру, оскільки парламент діє безпосередньо від імені суверенного народу, за його дорученням і під його контролем [3, с.110].

Конституційне визначення Верховної Ради України єдиним органом законодавчої влади означає те, що усі інші органи державної влади в Україні позбавлені права здійснювати функцію законотворення. Втім визначення Верховної Ради України як єдиного законодавчого органу в Україні є дещо недосконалим, оскільки такий підхід закріплює за парламентом лише таку функцію як законодавча, а така назва гілки влади в Конституції України як «Законодавча» не означає, що крім основної законодавчої діяльності представницький орган не виконує ніякої іншої діяльності. Не менш важливою функцією законодавчої влади є контрольна та установча тощо.

Пріоритетність законодавчої влади, насамперед, обумовлюється представницьким характером цього органу, адже парламент представляє інтереси всього народу і здійснює свою діяльність від його імені через законотворення та інші функції. Відповідно, народ, будучи носієм суверенітету і єдиним джерелом влади (ст.5 Конституції України) передає свої повноваження парламенту з метою здійснення ним законодавчої влади від його імені через обрання до нього народних депутатів України. Останні наділяються вільним депутатським мандатом.

Абсолютно вірно зазначає А.З.Георгіца, що законодавча влада посідає особливе місце в системі органів публічної влади. Вона визначає організацію діяльності виконавчої та судової влади і в такий спосіб відіграє свою орієнтовну роль стосовно цих гілок державної влади. У відносинах з іншими гілками державної влади, а також для визначення ролі законодавчої влади в суспільстві важливе значення має реальна, тобто фактична сила законодавчої влади. Зазвичай вважають, що в сучасних умовах у демократичних державах законодавча влада — це сильна влада [4, с. 116].

Існують і інші підстави, які є основоположними при визначенні статусу законодавчої влади як пріоритетної влади поміж інших.

На думку В.С. Журавського особлива роль парламенту відводиться по причині того, що з-поміж вищих органів державної влади парламент - єдиний виборний орган, що обирається всенародно [3,с.110].

Аргументом на користь особливого місця парламенту в системі органів державної влади є його роль у формуванні виконавчої і судової влади [3,с.113].

Визначаючи місце законодавчої влади в системі влад варто звернутися до змісту доктрини побудови державної влади, яка побудована на двох підходах. По-перше, пріамат парламенту насамперед визначається в тих країнах, де

Державна влада здійснюється на основі принципу суверенітету парламенту. Державно-загальновизначене положення світової теорії парламентаризму [5,с.31].

По-друге, доктрина місця та ролі парламенту в системі державної влади має відношення до державної влади, яка будується на основі принципу поділу влади, історія виникнення якого сягає в далеке минуле.

Свого часу французький вчений А.Есмен в науковій праці «Общие основания конституционного права» аналізував місце парламенту в системі органів державної влади, аналізуючи межі відображення принципу розподілу влад в Конституції США та Конституції Франції.

Основною думкою А.Есмена, яка була висловлена в вищезгаданій праці стало те, що виконавча влада не має права мати права законодавчої ініціативи, оскільки це право належить лише законодавчій владі; міністри не можуть бути членами законодавчої влади та аналізував місце парламенту в системі органів державної влади тощо.

А.Есмен, насамперед, зазначав, що «логическим следствием принципа разделения властей является положение о том, что законодательная деятельность принадлежит всецело и исключительно законодательной власти» [6,с.334].

Відповідно, він підкреслював, що право законодавчої ініціативи і, як наслідок, прийняття законів є пріоритетним природним правом лише законодавчої влади і тільки.

Е.Уейд і Г.Філіпс вважають, що розподіл влад може мати три значення: 1) одні і ті ж особи не можуть брати участі в здійсненні функцій більш ніж одного із трьох органів правління; 2) один орган правління не може контролювати діяльність іншого органу, а останній не повинен втручатися в сферу діяльності першого; 3) один орган правління не може здійснювати функції іншого [7,с.24-25].

Конституція України, враховуючи світовий досвід розвитку демократій, конституціоналізму та парламентаризму визначила основоположним принципом організації діяльності державної влади в Україні принцип розподілу влад.

На думку Алексеева С.С., на механізм держави, класифікацію його вищих органів справляє безпосередній вплив принцип поділу влади, відповідно до якого створюються законодавчі, виконавчі і судові органи. [9,с. 161 -162].

Власне, стаття 6 Конституції України визначає, що державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову.

За принципом поділу влад будується інституційно-функціональна організація здійснення влади і який означає, що парламент має домінуюче право на формування корпусу законодавчих правил, систему законодавства держави.

Принцип розподілу гілок влади в сучасному розумінні означає, по-перше, розподіл функцій між державними органами відповідно до вимог праці; подруге, закріплення певної самостійності кожного органу влади при здійсненні своїх повноважень; по-третє, наділення кожного органу можливістю протиставляти свою думку рішенню іншого органу, контролюючи цим повною мірою його дії.

На думку Осаулєнка О.І., принцип розподілу влади створює механізми, які мінімізують свавілля з боку владних органів і посадових осіб [10,с.107].

Таким чином, принцип розподілу влад - це самостійний і єдиний механізм державної влади, що об'єднує всі гілки державної влади, з визначеними Конституцією та законами України різними функціями і повноваженнями, які вони реалізують на основі взаємообумовленості,

взаємозалежності, взаємозумовленості та взаємодії, спільною метою яких є реалізація єдиної влади в державі.

Втім, виходячи з вищезгаданого, необхідно шлітко констатувати, що законодавча влада - це влада, яка представляє народ шляхом реалізації функцій та повноважень в межах і способ, визначений Конституцією та законами України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та доп. Станом на 18 серп.2011р.: (ОФЦ. ТЕКСТ).-к.: ПАЛІВОДА А.В., 2011.-56с.
2. Л. Кривенко Функції Верховної Ради України в контексті конституційної реформи //Право України. - №4-2004р.
3. Журавський В.С. Становлення і розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми).- К.: Парламентське вид-во, 2002.-344с.
4. Георгіца А.З.Законодавча влада: поняття, правова природа, місце і роль у системі органів публічної влади//Право України.К.-2009.-Вип.№П.-С100-116.
5. Органи державної влади України / За ред. В.Ф.Погорілка: Монографія. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, 2002. — 592 с.
6. Эсмен А. Общие основания конституционного права/ А. Эсмен; [пер. с фр.под ред.Н.О.Бер].-СПб:Изд-во О.Н. Поповой, 1909(Рус.Скоропечатня).-ХП,449с.
7. О.Уэйд и Г.Филлипс. Конституционное право/Е.Уэйд и Г.Филлипс. Под. ред. С.Б. Крылова.-М.:Изд. иностранной литературы,1950.-553с.
8. Теория государства и права : [Учеб. для студентов вузов, обучающихся по спец. «Юриспруденция»] / [Алексеев С.С., Архипов С.И., Игнатенко Г.В. и др.;Отв. ред.: В.М.Корельский, В.Д.Перевалов].— 2-е изд., изм. и доп. — М.: Норма, 2003. — XX, 595 с.
9. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник.-К.: Істина, 2007.-336с.

ПРИНЦИП СПРАВЕДЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ РОЗУМІННЯ

Іваненко Олена Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права і процесу Юридичного інституту Національного авіаційного університету

В умовах сьогодення проблематика принципу справедливості в теорії юридичної відповідальності, в системі принципів права становить значний як теоретичний, так і практичний інтерес.

Ідея справедливості, що підтримується більшістю населення, зазвичай лежить в основі будь-якого суспільного устрою. Вона є моральним стрижнем, підпорою його ціннісно-нормативної системи та правопорядку, фундаментом, на якому будується суспільна злагода.

Перехідний період, в якому останні більше двадцять років перебуває вітчизняне суспільство, відрізняється не тільки будівництвом сильної демократичної, правової держави, утвердженням загальнолюдських цінностей, а також появою низки складних проблем, викликаних серйозними змінами у соціальній, політичній, економічній та духовній сферах суспільства. Спостерігається зростання злочинності, збільшення кількості правопорушень, з'являються їх нові види, змінюється ставлення суспільства і держави до покарання.

Одним з найважливіших завдань у вирішенні назрілих проблем є дослідження та вдосконалення теорії юридичної відповідальності, вивчення механізму та принципів реалізації юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності відображають її глибинний зміст, сутність, функції, форми реалізації, вони зумовлюють поведінку громадян, діяльність законодавця і правозастосувача. Це своєрідний фундамент, на якому базується юридична відповідальність.

У сучасному вітчизняному законодавстві принцип справедливості набув широкого закріплення. Метою його закріплення у вітчизняній правовій системі стало не «модне» запозичення із західних законодавчих взірців, а встановлення гарантій несуперечності та об'єктивності законодавства, однаковості підходів та методів правозастосовної діяльності. У цьому сенсі як ніколи важливим стає взаємозв'язок між досягненнями та розробками юридичної науки, діяльністю законодавця та правозастосувача. Законодавець не прагне конкретизувати поняття справедливості, дати точне визначення справедливості як принципу юридичної відповідальності, виявити його зміст та взаємодію з іншими принципами юридичної відповідальності, а